

Abjuratio multorum errorum haereticorum

<https://hdl.handle.net/1874/384372>

6
ABIVRATIO
MVLTORVM ER-
RORVM HAERE-
TICORVM,

PVBLICE ET SPONTE
EDITA A D. IOANNE MAT-
thæo Gryllo ciue Sa-
lernitano,

*Coram Illustrissimo Cardinale Armi-
niacco, & Reuerendissimo Archi-
episcopo Auenionensi, alijsque
Prælatiſ virisque primarijs ec-
clesiasticis & secu-
laribus.*

Adiecta est eiusdem epistola, qua causæ re-
uersionis ad fidem catholicam
exponuntur.

M.D.LXVIII.

Abiurationis ratio seruata.

Haec abiuratio facta est 11. Cal. Augusti (qui dies diuae Mariae Magdalena sacer est) in sacello palatii Apostolici Auenionensis: cum D. Ioannes Matthaeus Gryllus Salernitanus, stens se ad pedes Illustrissimo & Reuerendissimo Cardinali Arminiaco in Auenionensi legatione collega abiicisset, assidentibus Reuerendissimo Archiepiscopo Auenionensi, & R. P. Bernhardo Berardo Theologo & Inquisitore generali eius legationis, & R. Magistro Ioanne Nicolao Senatore in foro Auenionensi, & Iudice & Commissario generali contra haereticos & suspectos: presentibus uero D. Illustrissimo Scipione Vimercato equite ordinis Christianissimae Maiestatis, & nobilibus Dominis Consulibus, & Assessore eiusdem Urbis, & Domino Laureo praeside curiae Galliae Narbonensis, & Domino praeside fori Auenionensis, & frequentissima honestissimorum hominum, tam Ecclesiasticorum quam laicorum, corona. Quibus omnibus audientibus, cum D. Ioannes Matthaeus haereses & errores clara voce abiurasset, & iniunctam poenitentiam recepisset, aduocatus Fiscalis generalis SS. Domini, & sanctae fidei Catholicae, pro re totius fidei Christianae, publicum instrumentum poposcit & obtinuit. Ea uero acta excepta sunt per Vincentium Siffredum Notarium publicum, & in maioribus totius palatii Apostolici causis

Secretarium.

ABIV.

ABIVRATIO.

Go Ioānes Matthæus Gryllus cum iam septimum annum in heresi Calvinistarum, quos Hugonottas vocant, agerem, tandem diuinitus permotus, decreui ad

vestræ Illustrissimæ ac Reuerendissimæ Amplitudinis pedes accidere, ut pro ea potestate, quam à Sancta Sede Apostolica accepit, possem absolutionem impetrare à laqueis detestabilium errorum, quibus partim assensus sum, partim me assentiri ostendi ac simulavi.

In primis igitur, cum principem quondam Salernitanorum diu secutus essem, confiteor memet in eos laqueos incidisse, cum ut principi exul ego à patria obsequerem, tum præcipuè propter mea peccata id Deo permittente.

Initio inductus sum in errorem, non credendo meritum operum Christianorum, & quanuis me conscientia coargueret, sæpius me admonens, Deum ac Dominum nostrum velle nos suis iussis & præceptis obtemperare, si modò cælum consequi velimus, & eius infinitum meritum neque Turcis, neque Iudæis, neque hæreticis, aut alijs infidelibus, neque item Catholicis

in peccato persistentibus, quicquam prodesse,
propterea quòd non studerent se per fidem vi-
uam, quæ per charitatem operatur, dignos red-
dere. Tamen lapsus sum in errorem, cum de ve-
ritate quærere negligerem, & eos consulere, à
quibus poteram rem omnem perdiscere, id quod
postea feci, & quidem, Christo gratia, maximo
cum fructu. Huius autem erroris & peccati ve-
niam humiliter & suppliciter à Deo Domino
nostro, & à vestra amplitudine postulo.

Purgatorium negavi, quanuis & fides vni-
uersalis Ecclesiæ, quæ errare non potest, & do-
ctorum omnium constans perpetuæque consen-
sio, & verbum Dei, quemadmodum postea didi-
ci, & firmiter credo, me ad credendū, & animas
præcipuè meorum parentū pijs suffragijs iuvan-
das, vt antea facere consueueram, adducere de-
buisent.

Omisi & negavi venerationem & pium vsum
sanctarum imaginum, Sanctorum patrocinium,
sacrarum reliquiarum cultum, indulgentiarum
thesaurum: & honorem, quem Pontificatui &
Apostolicæ sedis authoritati debebā, habere ne-
glexi: quæ quidem authoritatē, etsi animo nun-
quam negavi omnino, & videlicet viderē eā tam
apertè à Christo Domino nostro institutam, &
semper ab vniuersa repub. Christiana agnitā &
rece-

receptam fuisse, postposui tamē falsę authorita-
ti hereticorum, quam ipsi per vim & fraudem
sibi assumpserunt. Confiteor me Ecclesie sanctę
ieiunia violasse ac neglexisse, sacra vota con-
tempnissse, quibus nunc ad Christianam perfecti-
onem adspirari, planē perspicio, hereticorum li-
bros legisse, cum potius fideles & veteres testes
Ecclesie Catholice euoluere debuisssem, eosque
potissimum, qui cum primis Apostolorum suc-
cessoribus proximi extitissent, veritatē me do-
cere, atque expressam verę Catholiceque Ec-
clesie Romanę faciem ostendere potuissent.

Omnes propemodum Caluini errores saltem
implicitē amplexus sum, temerē adhærēs potius
opinionī vnus heretici & apostatę, quā fir-
missimę fidei vniuersali, quę in verbo Dei be-
nē intellecto fundata est, & ab omnibus Domi-
ni Dei nostri cultoribus & amicis suscepta, ab
omnibus sanctis generalibusque Concilijs ex-
plicata, omnibus seculis & toto orbe ab vniuer-
so populo Christiano probata & conseruata: ve-
ritatem tamen sanctissimi Eucharistie Sacra-
menti, Dei beneficio, nunquā negaui: quin po-
tius semper integrē synceręq; credidi, ipsumet
corpus & sanguinē Christi Domini nostri, post
consecrationis verba à sacerdote prolata, esse in
sacratissima hostia, credens semper, quemadmo-

dum nunc credo, ut cum maximè, Iesum Christi-
stum, qui est omnipotēs Deus, quiq; per os omni-
um Euangelistarum, & D. Pauli & vniuersæ
Christianæ Ecclesiæ, hunc sanctissimum cibum
nobis dare se velle dixit, verissimè & re ipsa, ut
pollicitus est, ita in ipsomet sanctissimo Sacra-
mento præstare ac tradere, in quo etiã Sacra-
mento, (quod me diuina misericordia non omni-
nò destituisset) credidi ipsum corpus & sangui-
nem verè ac re ipsa existere, quanuis aut homo
illo non utatur, aut is, qui utitur, & pro cibo
sumit, omni careat fide: siquidem intelligebam,
& nunc quàm maximè credo, hanc veritatem
& institutione existere, inuiolabiliterque pen-
dere: sed quemadmodum diuina bonitas hoc mi-
hi largita est, ut crederem: ita me me multo gra-
uius peccasse contra diuinam Maiestatem, con-
tra sanctos eius, & contra vniuersam ecclesiam
sentio: quod nihilominus, ut principi gratifica-
rer, fabulosam & verè diabolicam cœnam ha-
reticorum septiès sumpsi, pollicens prius eius in-
felici ministro, me assensurum vniuersæ doctri-
næ, quam ipse eiusque secta profiteretur: pro quo
scelere misericordiam diuinam imploro, & a ve-
stra Illustrissima Amplitudine veniam posco.
Quapropter ex toto animo abiuro, detestor,
ana-

anathematizō has omnes & quascunque alias
hæreses: me spontè ac liberè subijciens grauissi-
mæ cuique pœnæ, si posthac unquam relaber,
atque coram omnipotente, vero, & vno ac trino
Deo, coramque Beatissima Virgine Matre, &
vniuersa cælesti Curia, vobisque Illustrissimo
& Reuerendissimo Domino Cardinale, & Re-
uerendissimo Archiepiscopo & vobis, D. In-
quisitore, & D. Nicolao sanctæ Inquisitio-
nis Commissario, coram deniquè his omnibus
nobilibus viris, & populo, iuro & profiteor me
cupere ac velle omninò diuinæ Maiestatis ope
atque præsidio viuere ac mori in gremio sanctæ
Ecclesiæ Catholicæ Romanæ sub obedientia
Sanctæ sedis Apostolicæ, eiusque ministrorum,
credens & promptissimus ad confitendum ore
& corde, vniuersam doctrinam iustificationis,
originalisque peccati, septem Sacramentorum
nouæ legis, rituum, & cæremoniæ eius, san-
ctissimi Missæ sacrificij, Purgatorij, indulgen-
tiarum, votorum, Apostolicarum & Ecclesia-
sticarum traditionum, quicquid deniquè san-
cto Tridentino Concilio, & fidei confessione
continetur, quam sancta memoria Pij
quarti eiusdem Concilij decretum
in lucem edidit.

EPISTOLA D. IOANNIS

Matthæi Grylli Salernitani, ad R. P. Fratrem
Matthæum Gryllum ordinis
sancti Dominici.

AD MODUM Reuerende Frater ac Pater, iamdiu nihil ad tuam Reuerentiam scripsi. huius verò diuturni silentij causa fuit, nō tam locorum, quibus disiungimur, interualum, quàm mea multis ab hinc annis à sancta fide catholica, atque à Dei Domini nostri Ecclesia alienatio atque defectio: ad quam me diuina Maiestas secundum diuitias suæ misericordiæ, cum primum reuocauit, & tuam Reuerentiam certiozem facere volui, & hanc epistolam, quam tibi gratissimam fore non dubito, imprimendam curauit: ut hac ratione meo etiam officio satisfacerem, quod me hortari & impellere debet, tum ad ea, quæ meo improbo exemplo publice dedi, damna resarcienda atque præstanda: tum ad elaborandum, ut veritatis lux clariùs splendeat, vnde Iesus Christus magis cognoscatur, cognitusque colatur.

Multis iã annis, ut tua Reuerentia non ignorat, sum principem Salernitanum secutus, qui hoc in regno cum esset, hæresis tandem irretitus est laqueis, opera videlicet cuiusdam mulieris,
qua

quā cum illi diuturna fuit consuetudo, per quā
non aliter hæretici principē corruerunt, q̄ olim
per Eūā sathan Adamū elusit, ac circumuenit.
Et, quod ferè fit, vt eorū, quibuscum versamur
& consuescimus, mores imitemur, ego miser ab
ijsdē sum deceptus hæreticis, itā, vt per septem
annos illorū sim secutus errores, non tamen sine
perpetua animi mei perturbatione ac tempestate.
Tandem post multas clementissimi Dei admoni-
tiones, & eas cogitationes, quas crebras mihi
hæreticorū mores atque actus obijciebāt, Lute-
tiæ Parisiorū cum essem, ad sanctæ ecclesiæ gre-
mium redire decreui, atque hoc animi mei pro-
positum & desiderium Reuerendissimo Domino
Episcopo Cenetensi, apud Regem Christianissi-
mū Apostolico nuncio, aperui & exposui. Quod
vt exequi possem, vitamque in Christiana pieta-
te quietam & tranquillam agerem, reuēsi me in
Agathensem vrbe Galliæ Narbonen. ad quos-
dam ex Regno Neapolitano nobiles viros, vbi à
Reuerendissimo illius vrbis Archiep. admoni-
tus, intellexi ad diuinam gratiam & misericor-
diam planè promerendā & consequendā me non
oportere secreta aliqua & obscura pœnitentia
esse contentum, sed faciendum mihi esse, vt me
in locum aliquem celebrem & illustrem trans-
ferrem, vbi meæ conscientiæ satisfacere possem.

Itaque pridie Calendas Octobris anni superio-
ris ex vrbe Agathensi Auenionem discessi, vt
meos errores apud Illustrissimum & Reueren-
dissimum Cardinalem Arminiacum publicè
abiurarem, & pœnam quamcunque mihi ille pro
iure & potestate legationis irrogasset, admitte-
rem atque dependerem: verùm vbi ad montem
Pessulanum perueni, cum eam urbem hæretici
occupassent, me quoque captum non modò spo-
liârunt, sed etiàm, quanuis mei aduentus cau-
sam penitus ignorarent, tam diu tamen detinere
voluerunt, quàm diu illa vrbe, quam cum alijs
Regi suo rebelles inuaserant, potiti sunt: qua re-
stituta, confestim sum Auenionem profectus,
vbi & veritatem penitus accepi, opera scilicet,
diligentiâque Illustrissimi Cardinalis, qui me
de omnibus erudiendum edocendumque cura-
uit: & palàm ac publicè hæresin abiuravi in eum
modum, quem suprâ huic epistolæ præscribi vo-
lui.

Vera & præcipua meæ conuersionis causa
proculdubio Dei ac Domini nostri benignitas
extitit, qui vt sua sapientia suauiter omnia dis-
ponit, mihi huius prorsus execrabilis hæresis
gustum paulatim adimebat, atque in viam re-
ctam ac regiam, quam cunctus populus Christia-
nus semper terrens ad cælum contendit, me, quasi
tacita

tacita & interna voce rnuocabat. Hos caelestes
monitus etsi diu repudiaui, quod homines nimi-
rum carnalis libertatis illecebris deliniti, & fce-
dae voluptatis quasi visco inhaerescences, sese ad
spiritualium rerum sublimitatem erigere & at-
tollere nequeunt, aliquando tamen recepi, adiu-
tus, vt mihi persuadeo, precibus & patrocinio
Beatissima Virginis, totiusque ecclesie Christi-
anae, & tua praecipue charitate & pietate, fra-
ter obseruande, qui, vt ex tuis literis cognoui,
Sanctissimo Missae sacrificio continenter a Deo
meam conuersionem efflagitasti. Multa praeter-
ea, quae mecum quotidie cogitabant, & nunc eri-
am cogito, me vehementer in fide catholica con-
firmarunt: quae res, vellem equidem, vt quieto,
tranquillo & attento animo ab illis perpende-
rentur, qui in ijsdem errorum tenebris & inex-
tricabilibus labyrinthis versantur.

Prima est, haereticorum inter ipsos dissensio ta-
ta, vt non solum mutuo anathemate, dum alij alio-
rum doctrinam inuicem detestantur, sed etiam ar-
mis decertent. Seditio Antuuerpiae nuper exor-
ta, vbi Lutherani contra Calvinistas arma cepe-
runt, huius rei exemplum suppeditat, quod quidem
factum me tum ad incostantiam atque dissidium isto-
rum cogitandum excitauit, qui tamen suam quis-
que sectam in specie Euangelij tuentur, tum ad
perspi-

perspicendum infinitum Dei iudicium, qui vindicauit se de his inimicis suis: & tandem utraque illa secta vnà cum alijs Anabaptistarum, Adamitarum, & similium pulsa est, salua & incolumi Catholica & prisca religione, atque auitam possessionem retinente.

Alteram, cum hæretici nullū alium Iudicem, quàm sacram Scripturam se recipere profiteantur, tamen res eò tandem euadit, ut id solum in medium proferatur, quod Calvinus Calvinistis, Luterus Luteranis, Zuinglius Tigurinis, atque item alij hæresiarchæ suis discipulis scripserunt aut tradiderunt: neque verò interim apud istos aut constantis consensionis sanctorum patrum aut generalium Conciliorum, quæ ex toto orbe ad fidei dogmata sancienda, & quæstiones profligandas coacta sunt, aut perpetui testimonij Christianæ doctrinæ vlla, prorsus ratio habetur, quanuis hæc omnia fuerint tot miraculis, tot sanctorū hominum martyrio, tanta pietate, vitæque probitate comprobata, diuturno denique studio veræ solidæq; sapientiæ confirmata, quæ eadē de omnibus erroribus, quos à Christi ortu Sathan vnquam in orbem inuexit, semper magnificè triumphauit.

Tertia, sacræ Scripturæ trāslationes amplius septuaginta, eaq; inter se plurimum discrepantes, paucis

pauca annis à nonnullis hæreticis prodierunt, cum veteres illi septuaginta interpretes vnam duntaxat, eandemq; penitus consentientem ediderint. Catholica quoque ecclesia multis iam seculis vna tantum vititur translatione, quæ non minus ad animorû catholicorum concordiam, q; ad vniuersi orbis Christiani pacem conseruandam facit: dummodo nè aliæ temerè admittantur.

Quarta, in omnibus sacrorum Bibliorû voluminibus & exemplaribus, quæ hæreticorum opera edita sunt, videre est, non solum plerisque capitibus falsa præscripta lemmata, atque adulterinas inscriptiones, quibus mens longissimè aberrat à diuini verbi intelligentia: verum etiã in margine eiusmodi apposita scholia & glossemata, quæ Christo apertè aduersantur, siue desanctissimo Eucharistiæ sacramento, siue de re alia quauis agatur.

Quinta, maior est illis religio opinionem mutare, & fidei Iesu Christi rationem, mentemque subiectam & obedientem præbere, quam diuinæ Scripturæ verbanegare, mutilare, deprauare, & immutare. Testes sunt mei oculi, atque aures, testes libri Luteri, Caluini, ipsa demique Biblia, si cum prisca translationibus conferantur.

Sexta, Veteres ac sancti Doctores quanuis longissi-

longissimis regionum interuallis inter se dissi-
-ntessem: tamen de Dogmatibus & moribus
Christianis, vno eodemque modo, vnaque qua-
-si lingua locuti sunt, & scripserunt: hæretici
-autem locis inter se aliqui propinqui & fini-
-timi, opinionibus tantum distant, vt alter al-
-teri aduersetur, contrariaque sentiat & doceat:
Ità Calvinus Oecolampadij, Oecolampadius
Luteri, Luterus Carolstadij, Carolstadius
Davidis Georgij, Georgius Suencfeldij doctri-
-nam oppugnat, ac labafactat: atque idem obser-
-uare licet in ijs septuaginta hæresibus, quæ hac
-infelici tempestate Diaboli opera, & hominum
-scelere ab inferis extiterunt.

Septima, hæretici summo studio libros ve-
-terum sanctorum scriptorum comburunt &
-abolent: quos tamen magnoperè laudant, vt sci-
-licet rudibus hominibus, quos deceperunt, per-
-suadeant sua dogmata illorum scriptis fulciri,
- & confirmari. Sed vbi ad rem & certamen ali-
-quando veniunt, nullus vnquam hæreticus
-mibi probare aut ostendere potuit, D. Augusti-
-num contra Missæ sacrificium, contra Purga-
-torium, contra sanctorum patrocinia, contra
-alia denique Christianæ fidei capita scripsisse.
-Quod autem de D. Augustino dico, idem de cæ-
-teris sanctis patribus intelligi volo: quorum ne
-vnam

vnā quidē chartam in linguā vernaculā cōuer-
tendam aut excudendā curarūt, p̄ tot mēdacijs
& tam impijs erroribus & sacrilegijs, q̄ quoti-
diē edūt, vt hac vanitatis offusa caligine, lōgifs-
simē semper à luce catholicæ veritatis aberrēt.

Octaua, nunquā dederunt operam, vt ex
quatuor illis vetustissimis cōcilijs aliquod pro-
dideret in lucem, quauis horum conciliorum au-
thoritatem apud se tantam esse videri velint, vt
in confessione, quam nobis proponebant, ea re-
cipi & admitti à nobis iuberēt. Sed miseros nos,
qui tam stultē ac stolidē ad æternam perniciem à
quatuor hominib⁹ ducebamur: at quibus homi-
nibus? nequissimis, orthodoxæ religionis deser-
toribus, profligatissimis transfugis, perditissi-
mis Apostatis.

Nona, omnes istos recētiore errores iam pri-
scis tēporibus, vt hæreses, sæpius explosos fuisse
didici & cōfutatos. A quibus verò? à sanctissi-
mis nimirum Pontificibus & martyribus, cum
prius à plerisq; Theologis vniuersi orbis, & do-
ctorib⁹ accuratē & grauitē ijde errores agita-
ti, & postea totiūs ecclesiæ populiq; Christiani
consensus esset consecutus. Videat, quaeso, &
attendat vir doctus, quid de antiquis hæresi-
bus Epiphanius, Theodoretus, Diuus Augu-
stinus (vt cæteros omittam) præscripserint,
siqui-

siquidem hoc verissimum esse demonstrant, vti-
nam & ego illos iam antè legissem.

Decima: vidisse nostra ætate generalem Syno-
dum Tridētinam, ad quam cum sæpius ex omni-
bus Regionibus atque oris Episcopi catholici,
per medias hæreticorum & infidelium provin-
cias atque vrbes profecti, conuenissent, tamen
neque de negotio catholicæ religionis dissen-
serunt, neque mortem metuerūt, (cùm in pericu-
losissimo loco consedisent) neque dignitatis aut
aliarū rerum iacturā vel incōmodum timuerūt,
nulla deniq; vi terreri potuerunt, quo minus ve-
ritatem profiterentur, & veræ reformationis
studio contra cuiusvis potentiā liberè atque for-
titer tuerentur. Contrà, ex altera parte nullus
hæreticorū, quāuis fidem publicam obtinuisset,
& eadem synodus in loco ab illis expetito habe-
retur, ausus est vnquā accedere, vt in medium
suas opinionēs proferret, quæ erant, sicut ipsi ia-
ctabant, ipsamet veritas, ab ipso scilicet Spiritu
sancto profecta.

Vndecima: nullam hæretici inter se synodum,
seu potius conciliabulum egerunt, quod vel ad
vnum mensem duraret, aut probaretur, ac reci-
peretur. Testes sunt conuentus Vormatiensis &
Marpurgēsis sub Carolo quinto imperatore ha-
biti, in quibus diuersarū hæresum ministri nulla
omniō

omnino ratione in vnam potuerunt ire sententi-
am. Testis rursus, cœtus istorum in pago Possiaco,
nostra memoria collectus, vnde Petrus Mar-
tyr, Beza, & Merloratus inter se mutua con-
tentione discordes discesserunt, nec aliud quid-
quam confectum reliquerunt, nisi pestiferam am-
bitionis facem, quæ penè innumerabilium Gal-
lorum animos & inflammavit antea, & nunc
etiã vehementer inflamat.

Duodecima, Nemo vnquam hereticus Chri-
stianam fidem, seu religionem vsquam primum
statuit, sed contra, institutam euertit frequen-
ter ac sustulit, qui mos istorum est proprius.

Decimatertia, non est inter istos verus ali-
quis historicus, neque quicquam tale à suis im-
primi aut edi permittunt, sed quædam solum
chronica, aut rerum gestarum compendia, quas
ipsi historias ecclesiasticas vocant: in quibus au-
thores, quos adducunt, quo pacto ab rudibus &
imperitis legentur, cum apud illos nec excudan-
tur facile, nec in maternam linguam vertantur,
sed vel supprimantur, vel de medio prorsus tol-
lantur? Prætereo mœdacia, commenta, fraudes,
nugas, tenebras, quibus & clarissimam antiqui-
tatis lucem obscurare, & suam vanitatem aper-
tæ veritati anteferre conantur.

Decimaquarta, Res quæ præter cæteras me
B commo-

commouit, ea est, quod animaduerti id iuris & potestatis, quod Pontifici maximo & Episcopis alijs, quasi pietatis studio ducti, aut, ne Christi auctoritas minuat, veriti, detrahunt, sibi tandem impudenter sumunt atque arrogat, vnde passim diuortia iubent, noua cœnæ Domini (vt ipsi loquuntur) & baptismorum genera & ritus instituunt, plenarias indulgentias, & iubea ijs potissimum elargiuntur, qui sacrilegijs, templorum spoliatione, decimarum prædatione, vrbium oppidorumque direptione, cædibus & omni genere crudelitatis cæteros antecedunt. Quid? nonne ijdem & nouam ministrorū formam excogitarunt, quos Gebennam mittunt, vt nouas sibi bullas ac diplomata impetrent: & catholice fidei, quæ in baptismo Christo fuit obstricta, abiurationem, à singulis exigunt: & publicas pœnitentias iniungunt, & grauitè ac seuerè inquirunt in eos qui decreta & sanctiones minoris & maioris senatûs Gebennensis contemnunt, ac violant: & priuilegia concedunt, quorum beneficio liceat maritis & hæreticis habitum induere clerici, monachi, Episcopi: Bullas dat, & diplomata ad ineundam beneficiorū, quæ ad ipsos nullo modo pertinet, possessionem. Cuius ministro amplissimam absoluendi tribuunt facultatem sine vllius criminis exceptione. In matri-

monijs laxant habenas potestatis, in quouis gradu affinitatis & cognationis, & multitudine vxorum, Mahometano more ac ritu, cum qua sēta his vitæ institutis & moribus ita consentiunt, vt mirandum non sit, si non ita pridem in Pannonia à quopiam Bassaio, & proximè Constantinopoli ab ipsomet Turcarum tyranno, ad pernitiē Christiani nominis auxilium petierunt.

Decimaquinta, vt omnem penitus vitæ libertatem, quæ mera est & turpissima seruitus existimanda, retinerent, antea negabant se, aut à rege, aut à magistratu aliquo ad Missæ sacrificium, ad conciones catholicas audiendas, ad reliqua ea præstanda compelli posse, quæ Deo iam inde ab ipso baptismo sanctè promiserunt: cum tamen ijdem isti noui prædones, posteaquam vrbes ceperunt aut occupatas tenent, quam innumerabiles, & quidem inuitos, & religione repugnantes, tamen gladio & fuste ad illos execrabiles & sacrilegos cætus vrgerere & compellere ausi sunt? quam multos item immanissimis tormentis excruciatos necârunt?

Decimasexta, ex istorum ministrorū impuro atque impio ore, nihil aliud vnquam audiui, quam cōtratum sacros, tum profanos magistratus cōiucia & maledicta, libros verò similis peulantiæ, contumeliæ, contumaciæ, arrogantia

refertos, fœdissimis atque odiosissimis inscri-
ptis titulis: non virginitatis, pœnitentiæ, ieiuniorum, sanctæ paupertatis, votorum, omnium denique virtutum: cuiusmodi inscriptionibus veteres scriptores suos libros commendârunt, ac exornârunt.

Decimaseptima, tantum abest, ut quidquam certi ex ipsis acceperim, ut etiã, quidquid mihi dicebãt, id aut impudens mendaciũ, aut fraudulentam dissimulationem, aut meram prorsus hypocrisin esse cõpererim. Quod maximè in morte Pessulano detentus perspexi, ubi ea mēdacia, ipsismet authoribus sparsa ferebant, q̄ vix cuiquam in mentē venire posse videantur. Et quidem his mendacijs & commentis vsi sunt, & ad exigendas extorquendasq; pecunias, & ad milites, homines imperitos & simplices, continendos in armis, quæ quamobrem sumpta essent, ne ipsis quidem satis constabat.

Decimaoctava, animaduerti tandem, ac sensi minimè mirum esse, si ad hæreses suas probãdas, atq; persuadendas, Euangelij: ad ecclesiam labefactandam, & euertendã, Ecclesiæ & religionis nomē vsurparent: cum ad rem bellicã, legitimorum principum & nomine abuterentur, & potestatem interim inuaderent, & assumerent.

Decimanona, ex tanto studio verbi Dei, quod
isti

isti sequi se, & explicare iactant, nunquam neque
maiores populorum erga suos principes obser-
uantiam & obedientiam, neque puriorem casti-
tatem, neque maiorem vitiorum fugam, neque
frequentiore sacramentorum usum, neque se-
ueriore vitæ disciplinam, neque victum parcio-
rem, neque vllum denique veræ solidæque virtu-
tis signum aut indicium deprehendi.

Vigesima, existis ministris neminem vidi, qui
tot rebus per vim ablatiis cuiquam suorum reli-
gionem iniecerit, ut eas restitueret: cum catholi-
ca ecclesia non prius potestatem libertatemque, ne
sui quidem corporis, vlli permittat, quæ omnia red-
denda curet, etiam Iudæis, nedum Christianis.

Vigesima prima, Hæresis, ut suam ditionem
tueatur ac seruet, modo Evangelij & religio-
nis nomen, ut dixi, modo peculiaris aduersus
aliquam illustrem familiam contentionis titu-
lum, modo communis boni causam præterdit:
& tamen, quantum commodi attulerit Reipub.
aut quam concordiam, seu religionem pollice-
atur per has rationes & præsidia, quibus hæte-
nus vsi sunt hæretici, luctuosa & funesta Ger-
maniæ, Heluetiæ, Angliæ, Scotiæ, & huius
Regni calamitas docet.

Vigesima secunda, nunquam accepi hæreticos
honestam & legitimam, & bonis rationibus par-

ram victoriam reportasse: semper autem victos
fuisse, vbi nulla fraude prodicioneq̄ niterentur.
Eius rei testis est D. Monfortiensis, qui mille
hominibus ad honorem sanctissimæ Trinitatis
distinctis, tum confectis, & Eucharistia sacra-
mento confirmatis & munitis, centum millia
Aragonensium, qui hæreticis Albigenibus au-
xilio venerant, adortus, ad xx. millia interfe-
cit, reliquos fugavit ac fudit, illorum Rege oc-
ciso, cum ex suis catholicis non amplius septem
vel octo desiderasset. Testes Christianissimi Re-
ges Gallie, qui religionis causam ex animo sus-
ceptam contra Arrianos, aliosve hæreticos, aut
contra Sarracenos & Turcas, nunquam defen-
derunt, quin Dei exercituū, qui superbos sem-
per disperdit, auxilio freti, multas & præclaras
victorias obtinuerint. Testis Carolus V. qui vi-
ctor ad flumen Albim exercitum hostium con-
cidit, eorumque Ducem feliciter cepit: vt omit-
tam Heluetios, qui numero quingenti, decem
millia hostium vicerunt, tum, cum est Zwin-
glius interfectus: & illa in Bohemia centū mil-
lia rusticorum celeri interneccione deleta. Iam
de recentibus victorijs nihil dico, quæ & maio-
res, & illustriores extitissent, si à catholicis co-
pijs ea pietate, quā quotidianis institutionibus
catholica docet ecclesia, studioq̄ diuini honoris

pugnātū fuisset, aut si veritātū catholici sine
hereticorū colluviōe, aut sine societate prudēti-
um huius seculi, delecti a l'pliandum fuissent.

Vigesimatertia, ministrorum, quos vocant, &
aliorum hereticorum opera & studio, vidi Cal-
uini ac Bezeæ imagines per totam penē Galliam
diffeminatas, vt in Germania Luteri, Ioannis
Hus, Melāchthonis, cū interim isti nos idolo-
latras appellent, & summa pietate ecclesia sacras
Iesu Crucifixi, Beatissimæ Virginis, & aliorū
sanctorum ac Beatorū signa, imaginesq; propo-
nat, quarū ad spectus nostram memoriā ad re-
ligionem, & omne virtutis exsistat genus.

Vigesimaquarta, Quemadmodū Christiana
& catholica ecclesia sua habet martyrologia,
quibus Apostolorū mors atq; obitus cōtinetur,
& eorū, quos in actis Apostolicis S. Lucas cō-
memorat, vt D. Stephani, & ceterorū, sic hære-
tici sua item martyrologia (si hoc tā honesto no-
mine sunt appellanda, cōposuerunt, q̄ in curijs
& senatibus sunt, nō exempla virtutū, sed cri-
minum ac scelerum cōmentarij, & capitales li-
belli: quibus illorū hominū ob adulteratā pecu-
niā, ob seditiōē, ob hæresin, & alia id gen^o sce-
lera, pœnæ, suppliciaq; à Christianissimis prin-
cipibus decreta atque imposita continētur: &
tamen in ijs ipsis martyrologijs, tantū abest

vt Apostoli, aut alterius sancti cuiuspiam, aut ipsius Christi vitam inferere voluerint, vt propter intestinum in ecclesiam catholicam odium, ne pueris quidē sacro fonte ablutis, Petri, Pauli, Barnabæ, Augustini, Antonij, Francisci, & horum similium nomina patiantur imponi.

Vigesimaquinta, In Calendarijs, quæ suis psalmis præscripta & apposita habent, isti pro Christi Natali, Funere, Paschate, proque martyru nece, & festis diebus Beatissimæ Virginis matris Iesu, festos dies Iudaicos collocarunt, homines synagogæ atque vmbre, quàm ecclesiæ ac lucis studiosiores. Itaque apud istos iam complures repies Hebræis aut ethnicis nominibus appellari: vt vel hinc coniecturam facere possis, quo loco habeant Christi legem.

Vigesimasexta, tam dissimilis precandi ratio ac ritus istorum & ecclesiæ catholicæ: siquidem hæretica precatio ab infelicissimo quoque, vel ab aliquo puero in medijs plateis ac compitis, & ex psalmis per Marottum translatis, & multifariam deprauatis habetur, in quorumuis hominum frequentia & colluione: cum nostra catholica in templis habeatur cultui diuino dicatis, idque non semel in die, sed septies, quemadmodum sacris literis admone-mur, adeo, vt ad mediam vsque noctem, cum
maximè

maximè tenebrarum potestas viget, hora nulla penè præterfluat, quin plurimis in cænobijs viri, fœminæque seorsum psalmos, laudesque Domino Deo nostro, torique curiæ cœlesti sanctissimè concinant.

Vigesima septima, re ipsa comperi & vidi omnes hæreticorum conuentus, consilia, æraria, eleemosynas, furueglians, vt vocant, ministros diseniens, diaconos, nil aliud præ se ferre, quàm euocatorum militum multitudinem ad arma excitatam, vt inde videlicet fructus orientur ij, quos multæ prouinciæ, dum indulgent nimis, atque coniuuent, maximo suo malo sensere.

Vigesima octaua, si quis genus & rationem eorum vel concionandi vel plebis ad arma vocandæ diligenter attenderit, nihil deniquè aliud ab eis agi reperiet, nisi vt imperitorum vitæ, animæ, fortunarum periculo & damno, libertatem illam suam & apostasiam tueantur: cuius retinendæ causa nunc ad arma confugiunt, qui se nupèr in cænobijs ab omni calamitate, solius Dei, legumque præsidio defendebant.

Vigesima nona, Animaduerti præterea, in ecclesia catholica prædicationem verbi Dei nunquàm defuisse, & quidem eo linguæ sermonisque genere, quod ab omnibus posset intelligi,

Et ne in ipsis quidem quantumlibet contemptis
pagis, post Euangelium, recitationem Deca-
logi, Symboli Apostolici, & orationis, Domi-
nicæ: nisi quis fortè populus per fragilitatem
aut aliquam animi peruersitatem audire recu-
sans, apud se consuetudinem hanc tam latè pa-
tentem extinxerit. Illud verò mihi præcipue sti-
mulos ad cõuersionem admouit, quòd cernerem
quàm pulchro ordine ex ecclesiæ instituto p to-
tum annum representatæ, quas Euangelium
describit, actiones Iesu recurrãt: ut nullus tam
Idiota reperiat, cuius animus ad pietatem
accendi non possit ex natiuitate, circumcissione,
apparitione, passione, resurrectione, ascensione
Iesu, missione Spiritus sancti, festo sanctissimæ
Trinitatis, corporis Christi in sacrosancta Eu-
charistia, & aliorũ huiusmodi, quæ ex Dei ver-
bo sancita sunt.

Trigesimo deniquè loco, ut alia multa præ-
teream, istorum qui se novos iactant Euangeli-
stas, & Apostolorum, & qui verè Euangelistæ
fuerunt, quiq̃ue illis successere, vitæ morisque
vniuersi dissimilitudo. Illi enim ab eremis, ab
ieiunijs, ab omni paupertate & castitate ad pro-
mulgandum nobis euangelium prodire, doctri-
nam suam aut expresso Dei verbo, aut veris
miraculis ap̃p̃bantes, aut publico legationis sue
testi-

testimonio, ab ijs ad quos apostolicum eligendi
ius, apostolicaq; doctrina perpetua & legitima
successione peruenerat: at verò noui Euangeli-
stæ, à cubilibus plenis incestuum monialium,
quæ Deum ipsum repudiârunt, ab omni vitæ in-
temperantia, sine diuini oraculi testimonio, sine
miraculis, sine legatione, in concionem asscen-
dunt, mercesque suas vendunt quàm carissimè,
siquidem pro simplici catholicoque concionato-
re, qui paupertatem & vouerit, & Dei beneficio
colat ac tueatur, circumueniuntur rudes ad alen-
das vniuersas familias Ministrorum eorumque
diaconorum, surueglians, quibus argentum
à templis fanisque ereptum non fuit satis ad in-
credibilem explendam cupiditatem: catholici
verò submissè sine humanis opibus, sine vi Euā-
gelium disseminârunt, populosque dicto audien-
tes vel ipsis tyrannis reddidere: Isti autem ar-
mis, vi, contumacia omnem defectionem cala-
mitatemq; aggrediuntur inuehere. Illi templa
ædificanda, loca Deo dicata exornāda curabāt:
Isti more Vandalorū, Gottorum, Iudæorū, illa
ipsa demoliuntur, lapides & ornamenta non ad
pietatem, non ad tenuiorū egestatem conferūt,
sed quisq; sibi vendicat ad egressarū ex claustris
Monacharū, lectorum, corporumq; suorum cul-
tum, quæ prius diuino cultui seruebant.

Atque

Atque hæc quidē sunt causæ, quæ me ad pri-
stinam religionem reuocârunt, cū illud eti-
am me acriter incitoret, quòd tandem vidissem
eos, qui inter hæreticos ita reformationis Chri-
stianæ Reip. studiosi videbantur, magis ab ijs
episcopis vel prælatis iuuandis abhorrere, qui
illam studēt inducere. Ità, si quis Monachus re-
bellis sit, multos inueniat adiutores, vt Abbas
tandem aut cedere, aut in perpetuum disceptare
cogatur. Huc accessit, quòd hæreticos homines
animaduertentiam doctioribus, sanctioribusque
Pontificibus, alijsque sacris hominibus, & ijs
religiosorum ordinibus, qui accuratius pauper-
tatem, & reliqua vota excolunt, quique plus
populos doctrina, sacramentis que iuuant & fo-
uent, acriores esse & infestiores inimicos: itaq;
fructus iam hypocrisis & simulationis apparēt,
si cui non planè cor obduruit, intelligentiæ que
lumen extinctum est.

Quibus rebus, alij item multi ad catholicam
se religionem referunt, iamque in Narbonensi
Gallia, demortuis hæreticorum ducibus, qui
rudiores metu continebant, facti sunt catholici
ad quingentos. In eiusdem Prouinciæ oppido
Aquis Sextijs pcurator quidã Regius hære-
sin summa sua voluntate publicè & abiurauit,
& detestatus est. Arelate prætereà vir quidam
nobi-

nobili loco natus, idem omnino fecit. In ea item parte Galliae Narbonensis, quae vulgo Languedoc appellatur, huiusmodi exempla quotidiana cernuntur, ac propemodum iam innumerabiles eo sunt animo, ut ad ecclesiam catholicam edicto aliquo regio reuocari & cogi concupiscant: residet enim in illorum animis nescio quid humani pudoris atque consilij, quod nomen aliquod exsationemque desiderat apud eos, quibus haereticos se fore professi sunt. Tum ego minimus omnium, cum nullius iussum expectare deberem, qui iniussu omnium mea ipse malitia religionem deserueram orthodoxam, ad eandem summo cum animi ardore me recepi, sperans diuinam mihi maiestatem pro sua clementia daturam stabilem, aeternamque constantiam: quocirca & iam te R. P. oro atque obsecro, ut Deum, Sanctosque omnes, ut mihi semper adsint preceris. Has literas Polyxenae uxori & omnibus propinquis, amicisque nostris cupio esse communes. Deus autem & Dominus noster nobis pro sua benignitate & clementia benedicat, atque ad suum gregem oves reducat errantes, in quibus ego tam diu numeratus sum. Aemione 9. Cal. Aug. 1568.

Vestrae Reuerentiae Frater
obseruantissimus

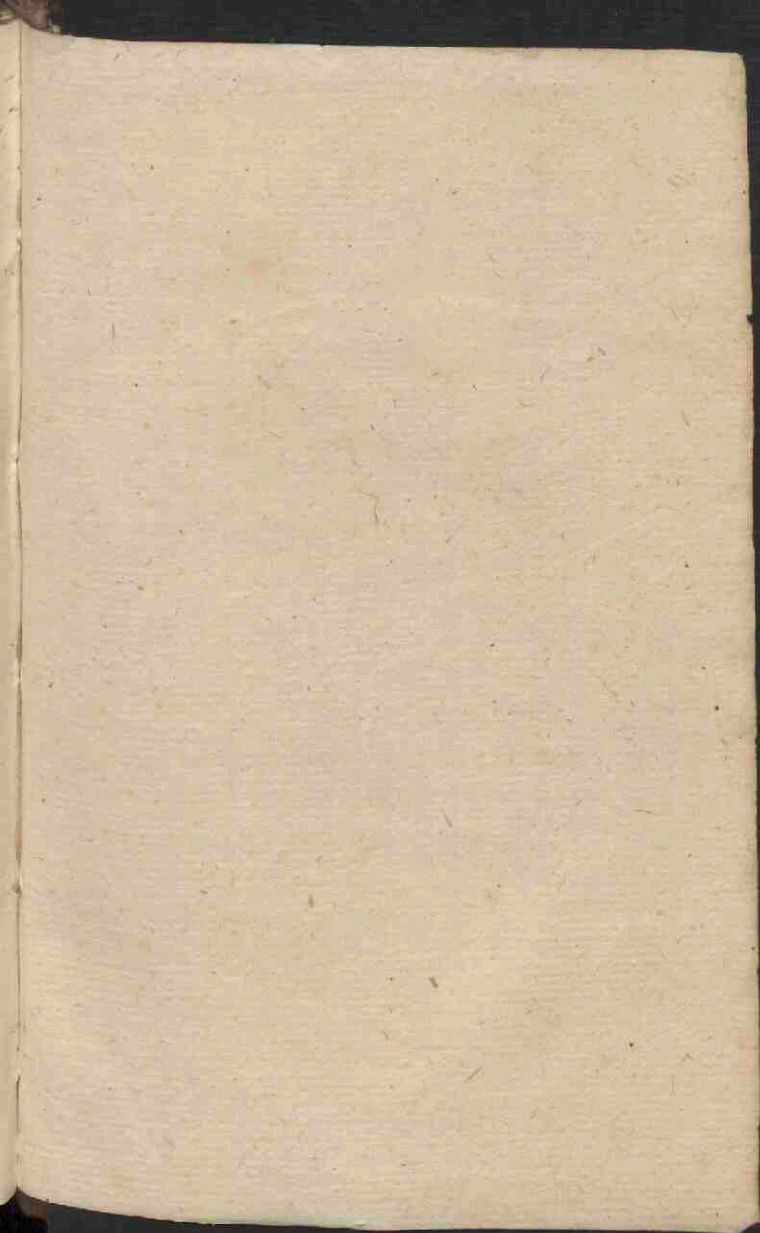
Ioannes Matthaeus Gryllus.

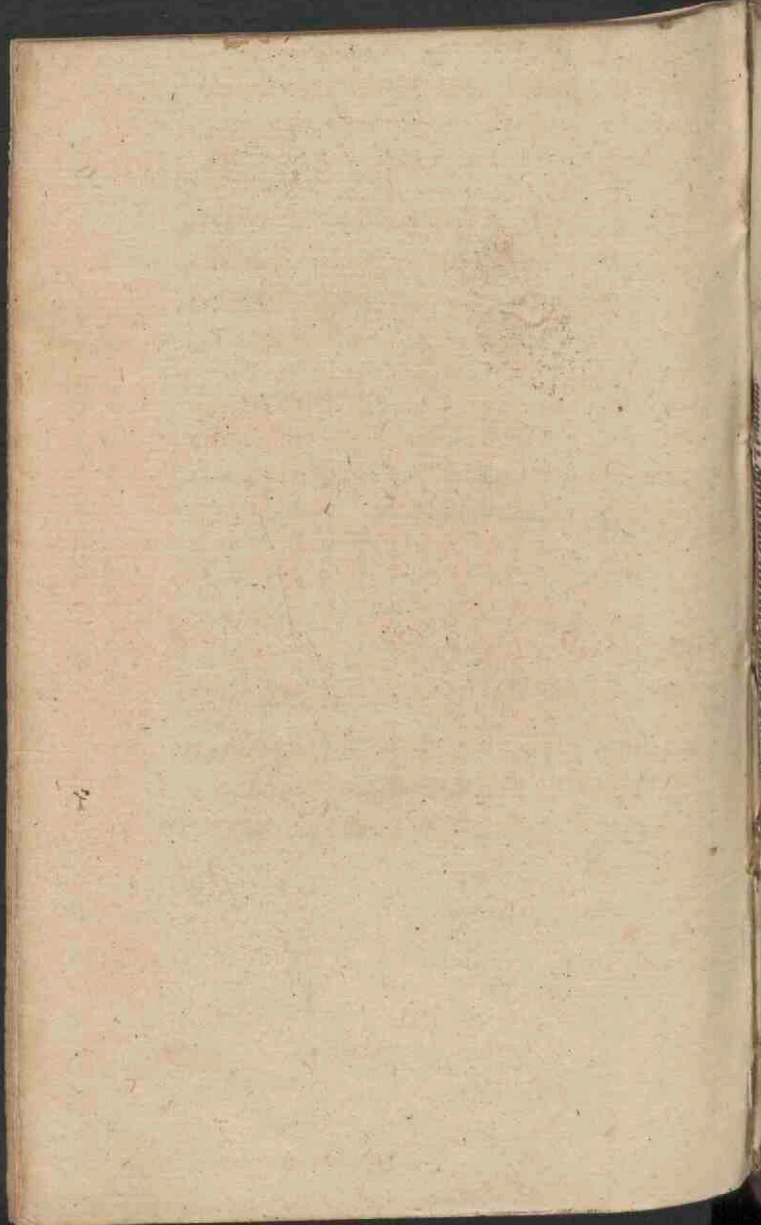
Haëtenùs ex edito apud Dilingã 1568.
exemplari transsumpta sunt ea, quæ hoc
cõtiuentur libello: id quod hîc propterea
dictum & adiectum volumus, nè quis
inuidus vel recens confictum, vel heri
aut nudu fertiùs somnium tra-
ducat: alioquî sciturus & hoc,
editionem istam ob id po-
tissimùm factam,

Virtutem vt videant, intabescantq; relicta,
Erratum quosquos malè habet cõuersio fratru.

Luc. 5.

Congratulamini mihi, quia inueni ouem
meam quæ periêrat. Dico enim vobis,
quòd ita gaudium erit in celo super
vno peccatore pœnitentiam agen-
te, quàm super nonagintano-
uem iustis, qui nõ indigent
pœnitentia.

f. me. A. s. l. m. u. h. o. m. i. n. u. m. e. r. e. m. i. s. e. m. e. m. p. o. s. i. t.
 p. r. i. n. c. i. p. i. o. i. p. o. r. t. e. s. t. i. s. e. i. s. e. o. l. q. u. i. t. u. l. l. e. e. t. p. r. i. n. c. i. p. i. o. s. u. i. s. e. i.
 c. o. n. s. i. d. e. r. e. s. u. t. e. r. u. m. e. r. e. i. p. o. r. t. a. t. u. r. u. t. m. i. s. e.
 a. q. u. i. d. c. o. n. t. i. n. u. i. s. i. s. p. r. i. n. c. i. p. i. u. m. t. e. r. m. i. n. u. m. s. l. o. r. u. m. s. i. m. p. l. e.
 d. i. c. e. d. i. n. f. e. r. e. n. t. i. o. q. u. i. t. u. l. l. e. e. r. o. t. e. r. m. i. n. u. m. a. s. u. p. u. l. t. e. r. a. p.
 s. l. o. r. u. m. s. i. s. e. i. s. p. e. i. m. e. e. i. n. d. e. m. p. t. i. s. d. i. s. t. i. n. g. e. r. e. i. m. p. e.
 s. u. m. i. t. e. q. u. i. t. e. r. u. m. p. r. i. n. c. i. p. i. u. m. s. u. t. s. u. l. l. o. g. i. s. t. i. c. i. s. a. n. i. m. s. d. i. s. t. i. n. g.
 q. u. i. t. u. l. l. e. m. i. s. e. a. d. e. o. l. q. u. i. t. u. l. l. e. q. u. i. p. r. i. n. c. i. p. i. o. s. u. i. s. e. i. s.
 p. o. n. e. m. a. n. t. e. r. e. l. l. u. m. s. u. t. u. t. i. n. t. e. m. p. p. o. r. t. a. t. u. r. e. r.
 s. a. l. u. m. t. o. u. s. i. s. i. s. e. i. s. q. u. i. s. p. o. s. i. t. u. m. i. m. e. s. a. p. e. r. e. t. h.
 e. t. e. r. o. i. m. p. e. i. n. t. e. m. i. m. e. t. i. m. p. e. e. m. i. s. e. t. i. n. i. s. t. i.
 s. u. a. t. i. a. n. u. m. o. s. e. t. q. u. i. t. e. r. u. m. i. t. e. m. i. s. e. i. s. i. m. i. s. t. i. m. p. e.
 s. i. e. r. e. p. o. n. d. e. r. e. t. u. m. i. s. i. s. p. r. i. n. c. i. p. i. u. m. s. i. s. e. i. s.
 e. i. m. m. e. n. t. u. m. u. t. a. l. i. o. p. o. t. i. o. s. t. u. d. e. r. i. m. p. e. s. i. q. u. i. t. u. l. l. e. m. i. s. e.
 i. n. t. e. m. p. p. e. t. u. t. i. s. c. o. n. t. i. n. u. i. t. u. r. i. m. p. e. e. o. q. u. i. s. e. r. a. l. u. m. a. n.
 t. i. p. p. l. u. r. e. s. i. p. o. r. t. e. s. t. i. s. i. s. s. o. r. t. e. i. n. o. m. e. n. t. u. m. u. t. p. a. r. e. l. l. a. s.
 e. d. e. r. e. t. e. m. e. u. s. e. a. q. u. i. t. u. l. l. e. i. s. i. s. a. q. u. i. t. u. l. l. e. r. e. i. s. t. r. a. n. s. g. i. t. u. l.
 l. e. t. i. m. e. t. a. n. g. u. l. o. s. r. e. t. o. s. d. i. s. t. i. n. g.

M. l. a. a. n. t. e. m. e. d. e. r. e. p. r. i. n. c. i. p. i. u. m. s. a. l. u. m. s. u. t. e. r. m. i. n. u. m.
 d. i. s. t. i. n. g. i. p. o. n. t. i. s. a. n. t. e. q. u. i. t. u. l. l. e. s. o. m. n. i. s. i. n. t. e. g. i. t. i. m. u. s.
 e. t. e. r. o. i. m. p. e. q. u. i. d. s. a. n. t. i. n. t. e. a. l. i. a. m. a. n. t. u. r. u. t. u. r. a. t. i. o. e. s. s. a. l. u.
 s. l. o. r. u. m. s. i. s. e. i. s. e. r. o. s. a. l. u. m. i. n. t. e. g. i. t. i. m. u. s. e. t. i. n. t. e. m. p. p. a. r. e. l. l. a. s.
 e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s.

q. u. i. t. u. l. l. e. m. i. s. e. a. d. e. o. l. q. u. i. t. u. l. l. e. q. u. i. p. r. i. n. c. i. p. i. o. s. u. i. s. e. i. s.

e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s.

q. u. i. t. u. l. l. e. m. i. s. e. a. d. e. o. l. q. u. i. t. u. l. l. e. q. u. i. p. r. i. n. c. i. p. i. o. s. u. i. s. e. i. s.

e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s.

e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s.

e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s.

e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s. u. t. e. r. o. i. m. p. e. s.

